

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจสำหรับนักศึกษาบริหารธุรกิจ

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

The Development of an Instructional Model to Enhance Professional Ethics for Business Administration Students

ชื่อนักวิจัย

ณัฐพงศ์ชัย ไทรพงษ์พันธุ์

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

พ.ศ. 2552

ประเภทของงานวิจัย

การอุดมศึกษา

คำสำคัญ

จริยธรรมในวิชาชีพ

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

สภาพปัญหาทางสังคมที่มีสาเหตุอันเนื่องมาจากการขาดจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจของนักบริหารธุรกิจ จึงสะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ จำเป็นที่จะต้องตระหนักถึง และหาแนวทางเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจก่อนที่จะก้าวออกไปสู่การประกอบวิชาชีพนี้ในวงการบริหารธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาที่ต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม ดังเช่น จุดมุ่งหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2545) ระบุไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจึงจำเป็นต้องพัฒนาจริยธรรมให้กับนักศึกษาบริหารธุรกิจก่อนเข้าสู่วิชาชีพบริหารธุรกิจ เพื่อเตรียมให้เป็นนักบริหารธุรกิจที่สมบูรณ์เพียบพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ ความชำนาญด้านการบริหารธุรกิจ และความมีจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจด้วย การพัฒนาให้นักศึกษาบริหารธุรกิจมีจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจนั้น ถือว่าเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาของคณะบริหารธุรกิจ

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักศึกษาบริหารธุรกิจ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจให้แก่ นักศึกษาบริหารธุรกิจ ที่จะออกไปประกอบวิชาชีพบริหารธุรกิจให้เป็นทั้งผู้ที่มีความรู้ในศาสตร์

และศิลปะทางด้านบริหารธุรกิจ และเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วย ความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจสำหรับนักศึกษาบริหารธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้ 1) เพื่อการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. จริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจที่มุ่งเน้นเสริมสร้างให้แก่ นักศึกษาบริหารธุรกิจครั้งนี้ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย เนื่องจากเป็นจริยธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ นักศึกษา เจ้าของสถานประกอบการธุรกิจ และผู้ใช้บริการทางธุรกิจ
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ ใ้กับการจัดการเรียนรายวิชา 133425 การจัดการกิจการพาณิชยนาวิ (Shipping Management) ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาคต้น ปีการศึกษา 2550 ทั้งนี้ได้พิจารณาถึงความพร้อมในการร่วมใช้รูปแบบการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

หลักการพัฒนาจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

หลักการพัฒนาจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษา จะต้องให้ความร่วมมือกันที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ รู้จักหลักของเหตุผล โดยมีหลักการพัฒนาจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษาดังนี้ (พรนพ พุกกะพันธ์, 2544: 356 - 357; พิภพ วังเงิน, 2545: 23; วริยา ชินวรรณ, 2546: 3 - 5 และ Nash, 1990: 8 - 10)

1. สถาบันการศึกษาตั้งขึ้นมาเพื่อรับใช้และให้ประโยชน์แก่นักศึกษา ไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้อาจารย์มีงานทำ หรือเจ้าของสถาบันมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ นักศึกษาไม่ใช่ทาสของสถาบันการศึกษา ดังนั้นอาจารย์จะทำอะไรให้คิดถึงประโยชน์ของนักศึกษาให้มาก
2. อาจารย์จะสั่งการใด ก่อนที่จะใช้วิธีอธิบายให้เข้าใจ จะต้องมีการตั้งใจเพื่อให้นักศึกษาทำตาม หรือเห็นด้วยโดยสมัครใจ ไม่ใช่ใช้วิธีบังคับ นอกจากนี้จะบังคับด้วยมติมหาชนหรือมติของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
3. การทำงานใดๆ อาจารย์ต้องคำนึงด้วยว่า “วิธีการ” เหมาะสมหรือไม่ อย่าเห็นแก่ผลลัพธ์อย่างเดียว ต้องให้วิธีการหรือเครื่องมือแก่นักศึกษาในการทำงาน ไม่ใช่ให้ทำอะไรก็ได้ เอาแต่ผลงานอย่างเดียว
4. ความเสมอภาคในหมู่นักศึกษาและในหมู่อาจารย์ ถือเป็นวิถีประชาธิปไตยที่ต้องทำในทุก ๆ เรื่อง อย่าให้มีการใช้อำนาจข่มขู่ หรือมีอภิสิทธิ์ในวงการศึกษาเป็นอันขาด เพราะนักศึกษาจะจำเอาสิ่งที่อาจารย์ทำกับเขาแล้วนำไปใช้ ส่วนวิธีสอนหรือหลักการที่อาจารย์สอนให้นักศึกษาจำและบอกให้ทำนั้น เขาจะไม่จำและจะไม่ทำ แต่จะทำอย่างที่อาจารย์ทำ อาจารย์จึงจำเป็นต้องมีจริยธรรมให้เป็นอย่าง และจะต้องสอนด้วยวิธีการสอนที่ถูกต้อง เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้และจำจากวิธีการจริง ดีกว่าจำจากสิ่งที่อาจารย์บอกให้ทำ หรือแนะนำให้ทำ

5. การสอนในระดับอุดมศึกษา ต้องถือว่าการสอนคือกระบวนการ 2 ทาง คือ อาจารย์ให้ความรู้แก่นักศึกษา และให้โอกาสนักศึกษาออกความคิดเห็น โดยถือว่านักศึกษาแต่ละคนมีความสำคัญ และมีความรับผิดชอบของตนเอง อาจารย์ก็ได้รับความรู้และความคิดจากนักศึกษาไปในตัวด้วย การสอนจึงมีทั้งการให้และการรับ เพราะอาจารย์ยอมรับนับถือในความสำคัญของนักศึกษาแต่ละคน และจะต้องซักถามหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ร่วมอภิปรายในชั้นเรียน หรือนอกชั้นเรียนอย่างทั่วถึง

6. สอนให้นักศึกษามีความเคารพมติส่วนใหญ่ในชั้น แต่ต้องเคารพความเห็นของส่วนน้อย คือไม่ใช่ยังไม่ทันให้แสดงความคิดเห็นมากพอก็ให้ลงคะแนนแล้ว อย่างนี้พวกที่มีเพื่อนมากก็จะชนะ ต้องให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นก่อน จึงจะให้ลงคะแนน และแม้ทุกคนจะไม่เห็นด้วย ต้องยอมรับทำตามมติของส่วนใหญ่อีกหลังจากลงคะแนนแล้ว

7. การออกระเบียบใดๆ ในสถานศึกษา ถ้าจะให้อาจารย์ปฏิบัติต้องมีตัวแทนอาจารย์ร่วมกันด้วย ถ้าจะให้นักศึกษาปฏิบัติก็ต้องให้มีตัวแทนนักศึกษาร่วมด้วยเช่นเดียวกัน และควรให้เขามีโอกาสอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางก่อนจะออกเป็นระเบียบเอามาใช้

วิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจสำหรับนักศึกษาบริหารธุรกิจ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบการเรียนการสอน
- ขั้นตอนที่ 4 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลอง ใช้
- ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาในครั้งนี้มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

เป้าหมายหลักที่สำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอนนี้ก็เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมในวิชาชีพบริหารธุรกิจให้แก่ นักศึกษา และนอกจากนี้แล้วรูปแบบการเรียนการสอนนี้ยังมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ความคิด ทักษะการปฏิบัติทั้งด้านการทำงาน กระบวนการกลุ่ม และยังมีมุ่งเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2. เนื้อหาสาระ

การจัดเนื้อหาสาระในรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรในเนื้อหาวิชาการจัดการธุรกิจพาณิชยนาวิ (133425) ที่มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับหลักการจัดการธุรกิจพาณิชยนาวิ การปฏิบัติงานของเรือประเภทต่าง ๆ การจัดหาเรือ การวางแผน การเดินเรือ เอกสารเรือ พิธีการศุลกากร ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง อัตราค่าระวางการเช่าเรือ ท่าเรือ กฎหมายทะเล และอนุสัญญาระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา และเหตุการณ์ เช่น การนำเสนอข่าวกรณีเรือโดยสารถูกพายุกลางทะเล เพื่อให้นักศึกษา ได้ฝึกคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงการนำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนไปใช้ในสถานการณ์จริง

3. กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านรูปแบบการเรียนรู้ (Learning styles) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และสามารถสร้างองค์ความรู้เองได้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทั้งงานในลักษณะกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคล โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้ความรู้ ผู้จัดสภาพแวดล้อม และผู้จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้น ทำลายความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสนุก เพลิดเพลิน

📄 ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้มีประสิทธิภาพคือสามารถเสริมสร้างให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพัฒนาศักยภาพในวิชาชีพบริหารธุรกิจได้ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ให้แก่นักศึกษาด้วย ทั้งในด้านความรู้ ความคิด ทักษะการปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนนี้เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแพร่หลายต่อไป แต่ควรคำนึงถึงความพร้อมของสื่อ เอกสารประกอบการสอน ความยืดหยุ่นในการจัดสรรเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน พร้อมทั้งการให้ข้อเสนอแนะชี้แจงนักศึกษาให้มองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงจากรูปแบบการเรียนการสอนที่ว่ามาเรียนคงไม่ใช่เพื่อคะแนนเท่านั้น แต่รูปแบบการเรียนการสอนนี้จะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษามีจริยธรรม ความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไปหรือการทำงานในอนาคตได้

📄 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลจากการสำรวจจริยธรรมที่ต้องการเสริมสร้างให้แก่นักศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล และจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาจากข่าวและเหตุการณ์ พบว่าจริยธรรมหลักที่ได้นำมาเพื่อพัฒนาให้แก่นักศึกษามี 4 ด้านคือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัยเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้แล้วศึกษาดูผลที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรม หรือคุณลักษณะของนักธุรกิจทางด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในแต่ละช่วงเวลาด้วย

2. ผลของประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นผลการวิจัยที่มาจาก การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้กับวิชาหนึ่งของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์เท่านั้น ดังนั้นจึงควรทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนในภาพกว้างยิ่งขึ้น โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในสภาพการณ์อื่นๆ เช่น ในรายวิชาอื่น ชั้นปีอื่น คณะวิชาหรือมหาวิทยาลัยอื่น

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นผลการวิจัยที่ได้จากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ โดยการประยุกต์แนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีผู้ร่วมวิจัยเพียงคนเดียว ดังนั้นจึงควรทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่มีจำนวนผู้ร่วมวิจัยมากขึ้น หรืออาจเปลี่ยนแบบแผนการวิจัย เช่น เป็นแบบแผนการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Research) เพื่อให้สามารถควบคุมตัวแปรที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยได้มากยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามผลนักศึกษาที่ผ่านการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ ทั้งในด้านจริยธรรม ความรู้ ทักษะ ปฏิบัติ และการนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ เช่น การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน

www.thaiedresearch.org